

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะภาวะผู้นำของพยาบาลตรวจการ โรงพยาบาลเชิงราชประชานุเคราะห์

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ พยาบาลตรวจการ ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งและปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย หัวหน้างาน ผู้ช่วยหัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลอาวุโสแผนกผู้ป่วยนอก กลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลเชิงราชประชานุเคราะห์จำนวน 74 คน ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับ อายุ เพศ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลตรวจการ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน การได้รับการอบรมหรือศึกษาต่อด้านภาวะผู้นำหรือการบริหารการพยาบาล การได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนรับตำแหน่งพยาบาลตรวจการ ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจรายการ (checklist) และข้อความปลายเปิด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสมรรถนะภาวะผู้นำตามกรอบแนวคิดของเบนนิส (2003) ซึ่งดัดแปลงโดยเรมวอล นันท์สุภวัฒน์ และอรอนงค์ วิชัยคำ (2548) มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (CVI: content validity index) เท่ากับ .92 มีข้อความ 45 ข้อ ประเมินระดับสมรรถนะภาวะผู้นำ 5 ด้าน ดังนี้

1. แรงขับเคลื่อนด้วยความมุ่งมั่น(focused drive) ประกอบด้วยคำถามข้อที่ 1, 6, 11, 16, 21, 26, 31, 36, 41
2. ความฉลาดทางเชาวน์อารมณ์ (emotional intelligence) ประกอบด้วยคำถามข้อที่ 2, 7, 12, 17, 22, 27, 32, 37, 42
3. การสร้างความไว้วางใจ/การเพิ่มความสามารถให้ผู้อื่น(building trust/enabling others): ประกอบด้วยคำถามข้อที่ 3, 8, 13, 18, 23, 28, 33, 38, 43
4. ความคิดรวบยอด (conceptual thinking) ประกอบด้วยคำถามข้อที่ 4, 9, 14, 19, 24, 29, 34, 39, 44
5. การคิดอย่างเป็นระบบ (system thinking) ประกอบด้วยคำถามข้อที่ 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45

ข้อทั้งหมดเป็นข้อความทางบวก ยกเว้นคำถามข้อ 2, 8, 9, 11, 13, 15, 27, 35, 38, 39 และ 42 เป็นข้อความทางลบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของเบนนิส ดังนี้

ลักษณะการตอบ	ข้อความในทางบวก	ข้อความในทางลบ
พฤติกรรมที่กระทำสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน	ให้ 0 คะแนน
พฤติกรรมที่กระทำบ่อยๆ	ให้ 3 คะแนน	ให้ 1 คะแนน
พฤติกรรมที่กระทำนานๆ ครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ให้ 2 คะแนน
พฤติกรรมที่แทบจะไม่เคยกระทำ	ให้ 1 คะแนน	ให้ 3 คะแนน
พฤติกรรมที่ไม่เคยกระทำเลย	ให้ 0 คะแนน	ให้ 4 คะแนน

เกณฑ์การแปลค่าคะแนนของเบนนิส ดังนี้

ถ้าคะแนนรวมของแต่ละด้าน เท่ากับ 36 หมายถึง มีสมรรถนะภาวะผู้นำในด้านนั้นอยู่ในระดับสูงมาก (absolute strength)

ถ้าคะแนนรวมของแต่ละด้านอยู่ระหว่าง 30 ถึง 35 หมายถึง มีสมรรถนะภาวะผู้นำในด้านนั้นอยู่ในระดับสูง (relative strength)

ถ้าคะแนนรวมของแต่ละด้านอยู่ระหว่าง 24 ถึง 29 หมายถึง มีสมรรถนะภาวะผู้นำในด้านนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ที่ควรได้รับการพัฒนา (posocial science teamble development area)

ถ้าคะแนนรวมของแต่ละด้านอยู่ระหว่าง 18 ถึง 23 หมายถึง มีสมรรถนะภาวะผู้นำในด้านนั้นอยู่ในระดับต่ำต้องได้รับการพัฒนา (development area)

ถ้าคะแนนรวมของแต่ละด้านอยู่ระหว่าง 12 ถึง 17 หมายถึง มีสมรรถนะภาวะผู้นำในด้านนั้นอยู่ในระดับต่ำมาก จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง (posocial sciences teamble block)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity)

ผู้ศึกษาได้รับอนุญาตให้ใช้แบบสอบถามสมรรถนะภาวะผู้นำตามกรอบแนวคิดของ เบนนิส (2003) ซึ่งดัดแปลงโดยเรมวอล นันท์ศุภวัฒน์ และอรอนงค์ วิชัยคำ (2548) ดัดแปลงจากแนวคิดของเบนนิส ซึ่งมีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index) เท่ากับ .92 และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .84

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability)

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามสมรรถนะภาวะผู้นำไปทดลองใช้กับพยาบาลตรวจการซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่จะศึกษา โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง จำนวน 20 คน นำผลที่ได้มาคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยรวมเท่ากับ .84 และรายด้านดังนี้ ด้านแรงขับเคลื่อนด้วยความมุ่งมั่น มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .47 ด้านความฉลาดทางเชาวน์อารมณ์ มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .29 ด้านการสร้างควมไว้วางใจ/การเพิ่มความสามารภให้ผู้อื่น มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .54 ด้านความคิดรวบยอด มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .12 ด้านการคิดอย่างเป็นระบบมีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .58 หลังจากนั้นผู้ศึกษาได้นำมาพิจารณาข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของกลุ่มทดลองเพื่อให้เกิดความชัดเจน ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง (ประกาย จิโรจน์กุล, 2548)

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มประชากร

เมื่อได้รับอนุญาต ผู้ศึกษาทำหนังสือแนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล และได้แนบใบพิทักษ์สิทธิของกลุ่มประชากรหน้าแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิในการตอบหรือไม่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นไปด้วยความสมัครใจ และการศึกษารั้งนี้ถือเป็นความลับ ไม่มีผลต่อผู้ตอบแบบสอบถาม และจะนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาเท่านั้น ผลการศึกษาจะนำเสนอในภาพรวม ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้ตอบแบบสอบถาม และหลังจากเสร็จสิ้นการศึกษาแล้ว ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามจะถูกทำลายทันที เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิในการตอบแบบสอบถาม หลังจากตอบแบบสอบถามครบทุกข้อแล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามนำใส่ซองสีน้ำตาลที่ผู้ศึกษาได้เตรียมไว้ให้ ปิดผนึกให้เรียบร้อย

การรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษานำแบบสอบถามส่งให้พยาบาลตรวจการในโรงพยาบาล เชียงรายประชานุเคราะห์ จังหวัดเชียงราย โดยผ่านผู้อำนวยการ โรงพยาบาลและหัวหน้าพยาบาล มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้ศึกษาทำหนังสือผ่านประธานกรรมการบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล แผนก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปถึง ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ จังหวัดเชียงราย เพื่อขออนุญาตประกอบ การศึกษา และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้ศึกษาเข้าพบรองผู้อำนวยการฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ เพื่อขออนุญาตประกอบ และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้แจ้งเอกสิทธิ์ให้แก่กลุ่ม ประชากรแนบกับแบบสอบถามทุกฉบับ
3. ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยกำหนดรับแบบสอบถามคืนภายใน 1 สัปดาห์ จากพยาบาลตรวจการโดยตรง ได้ครบจำนวน 74 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถาม จะมีเอกสิทธิ์ในการให้ข้อมูลและได้รับการพิทักษ์สิทธิ ไม่เปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล
4. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ได้ ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
5. นำข้อมูลจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้ค่าพารามิเตอร์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้วยการแจกแจงเป็นความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าพิสัย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์สมรรถนะภาวะผู้นำของพยาบาลตรวจการด้วยการแจกแจงเป็นความถี่ และร้อยละ